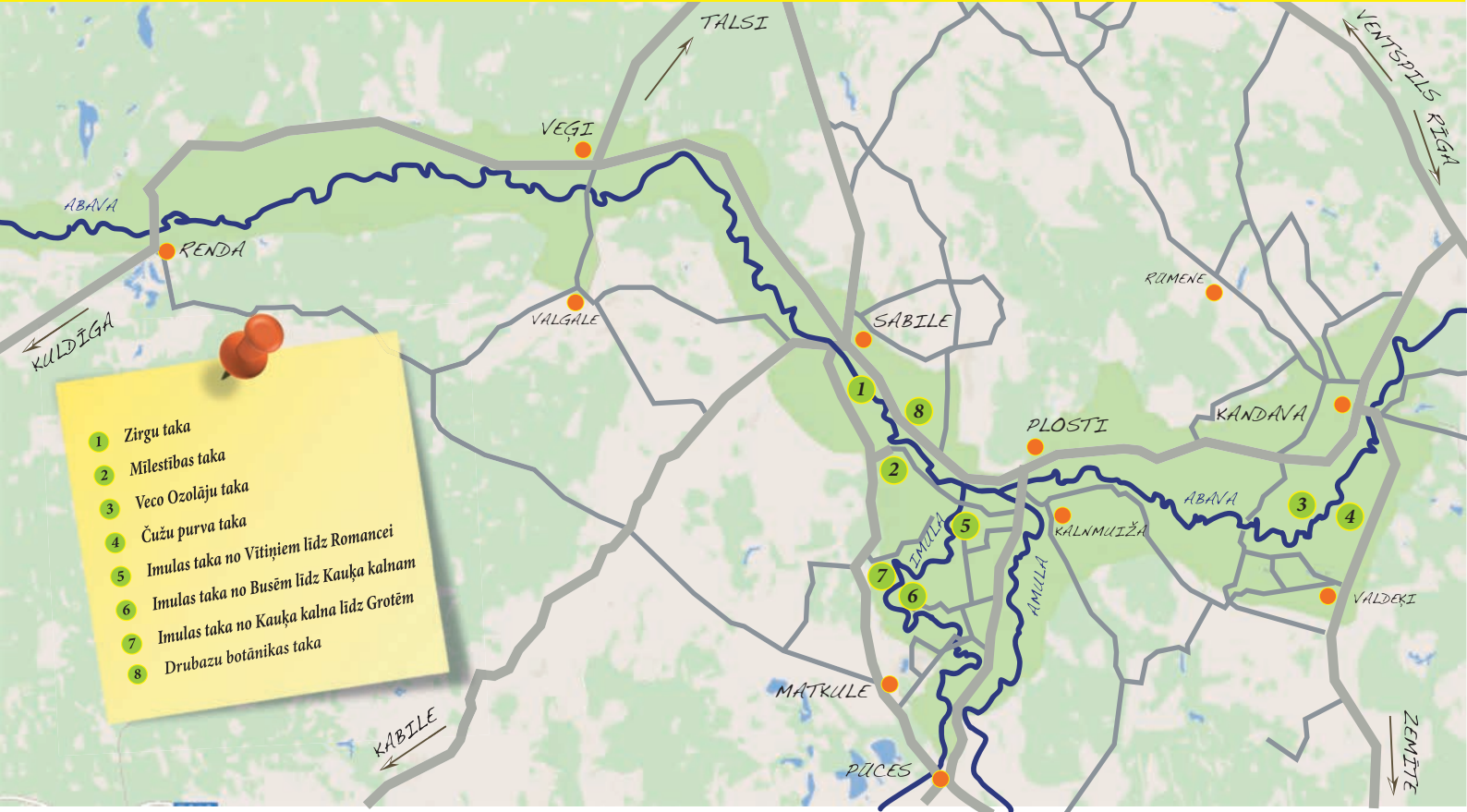
ABAVAS SENLEJAS TAKU GRĀMATIŅA

SENIEleja

Abavas upe ir 129 km gara, tā sākas Lestenes purvā. Vēsturiski tā veidojusies pēc ledus laikmeta – aptuveni pirms 10000 gadiem. Senās upes gultne ir līdz pat 1,5 km plata un līdz 40 m dziļa. Ieži un smilšakmens atsegumi tās krastos ir vairāk kā 350 miljons gadus veci.
Cilvēki šo teritoriju apdzīvo kopš neolīta laikmeta – vairāk kā 3000 gadus.

Amula un Imula ir Abavas upes kreisā krasta pietekas, katra ap 55 km gara, kuras līkumo pa dziļu ieleju. To krastos kaļķainas pļavas mijas ar platlapju mežiem, kuru paēnā izplūst spirdzinoši avoti un bieži atsedzas dolomīti. Upes ir bagātas ar zivīm. Tajās dzīvo sapali, asari, raudas, līdakas un citas zivis. Upju ielejās atradīsiet daudz Eiropā un Latvijā retus un aizsargājamus augus un dzīvniekus, tai skaitā daudzgadīgo mēneseni un čemurziežu dižtauriņu.

No Kandavas līdz Abavas ietekai Ventā 1957.gadā izveidota īpaši aizsargājama dabas teritorija, bet 1999.gadā - dabas parks „Abavas senleja" 14837 ha platībā, lai saglabātu Abavas ielejai raksturīgo ainavu, pļavas, mežus, dzīvniekus un augus. Dabas parks „Abavas senleja" iekļauts Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju sarakstā Natura 2000.

Kultūrvēsturiskā teritorija „Abavas ieleja" izveidota 1996.gadā un tajā ietilpst kultūrvēsturiskie, dabas, arheoloģijas, arhitektūras un mākslas pieminekļi.

Dabas liegums „Čužu purvs" izveidots, lai aizsargātu Latvijā vienīgo krūmu čužu audzi. Liegumā 96 ha platībā redzami Abavas senlejai raksturīgi, bet Eiropā reti biotopi – avoti, kuri izgulsnē avotkaļķus, kaļķains zāļu purvs, kaļķakmens pļavas un vecupes. Te varat sastapt vairāk kā pusi no Latvijas tauriņu daudzveidības.

Dabas parka nozīmīgo dabas aizsardzības vērtību nosaka teritorijas īpatnējais reljefs – Abavas upes ieleja un tai pieguļošā teritorija ar ļoti daudzveidīgu zālāju, krūmāju, meža, purvu, atsegumu, saldūdens biotopu un sugu kompleksu. Daļa biotopu un ainavisko vērtību veidojušās cilvēka darbības ietekmē (gan zālāju biotopi, gan kultūrvēsturiskā ainava), tomēr daļa teritorijas (posms lejpus Rendas līdz Abavas grīvai) veidojusies dabiskos cilvēka mazpārveidotā meža reģionā, un šī teritorijas daļa saglabājusies daudzveidīga un mazapdzīvota līdz pat mūsdienām.

Tā galveno bioloģisko vērtību veido 28 Eiropas Savienības aizsargājamo biotopu veidi: saldūdens; upju straujteces un dabiski upju posmi; dūņaini upju krasti ar slāpekli mīlošu viengadīgu pioniersugu augāju; krūmāji; kadiķu audzes zālājos un virsājos; zālāji; sausi zālāji kaļķainās augsnēs; sugām bagātas ganības un ganītas pļavas; mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs; eitrofas augsto lakstaugu audzes; palieņu zālāji; mēreni mitras pļavas; parkveida pļavas un ganības; purvi; minerālvielām bagāti avoti un avoksnāji; avoti, kuri izgulsnē avotkaļķus; kaļķaini zāļu purvi; alas un atsegumi; smilšakmens atsegumi; meža biotopi - veci vai dabiski boreāli meži; staignāju meži; ozolu meži; nogāžu un gravu meži; purvaini meži; aluviāli krastmalu un palieņu meži; veci jaukti platlapju meži; mežainas piejūras kāpas; lakstaugiem bagāti egļu meži.

Dabas parka teritorijā atrodas vairāk nekā 500 ha ES nozīmes zālāju un krūmāju biotopu. Dabas parks ir ierindojams pirmajā trijniekā starp visām Natura 2000 teritorijām Latvijā, kurā sastopami reti zālāju biotopu veidi nozīmīgās platībās.
Dabas parkā konstatētas 252 retas vai īpaši aizsargājamas sugas, 100 vaskulāro augu sugas un 46 retas vai aizsargājamas sūnu sugas. Arī faunas daudzveidība dabas parka teritorijā ir ievērojama, šeit konstatētas 46 bezmugurkaulnieku, 11 abinieku un rāpuļu sugas, 7 zivju, 11, sikspārņu, 5 zīdītāju, kā arī 26 īpaši aizsargājamās putnu sugas, no kurām 23 ir ES nozīmes īpaši aizsargājamās putnu sugas.

Dabas parka "Abavas senleja" dabas aizsardzības plāns

APZĪMĒJUMI/LEGEND
Dabas liegama robeža
Border of the Nature Reserve
Taka/Nature trail
Laipu taka/Wooden path
Autostāvvieta
Parking place
Atpūtas vieta, tualete
Restig place, toilet
Avots
Spring
Informācijas stends
Information board
Krūma čužas audzes
Pentaphylloides fruticosa stand
KANDAVA
ABAVA
KANDAVA
Sēravotu iela
Zemītes iela
SĒRAVOTS
ABAVA
SABILE
ČUŽU PURVA TAKA
700m
SMIRNIEKU STRAUTS
VELNA ACS STRAUTS
700m
700m
SALDUS
VELNA ACS AVOTS

DABAS LIEGUMS "ČUŽU PURVS"

Krūmu čuža *Pentaphilloides fruticosa* zied no jūlija līdz septembrim. Pētnieki to aprakstījuši jau 19.gs vidū un vēlāk atzinuši, ka augs nav ievests no citām zemēm.

Lai aizsargātu Latvijā lielāko krūmu čužu audzi, 1999.gadā izveidots dabas liegums **„Čužu purvs"**, bet Valsts aizsardzībā šī vieta ir no 1924.gada. Nelielajā platībā (96 ha) redzami dabas parkam "Abavas senleja" raksturīgi, bet Latvijā un Eiropā reti biotopi - ar kalciju bagāti avoti, kaļķains zāļu purvs, kaļķainas pļavas un vecupes.

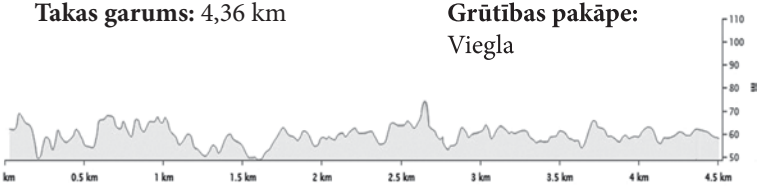
Zem krūmu čužu audzes un sekla kūdras slāņa atrodas avotu veidotie kaļķieži. **Saldūdens kaļķu atradnes** 3 ha platībā 1950-jos gados izmantoja lauksaimniecības zemju kaļķošanai.

Sēravotu dziedniecības iestāde darbojās no 1903.gada un bija plaši apmeklēta. Cita ēka tika uzcelta pēc 1922.gada ugunsgrēka, pēc otrā pasaules kara tika izdemolēta un tagad redzamas tikai tās drupas.

Te īpaši aizsargājamas ir 17 augu, 9 putnu, 14 bezmugurkaulnieku un 2 abinieku sugas. Konstatētas 1326 tauriņu sugas, kas sastāda 53,5% no kopējā Latvijas tauriņu sugu skaita. Te ligzdo vairāk kā 60 putnu sugas. Ejot pa taku varat sastapt pļavu un sila ķirzakas. Retāk - odzi vai zalkti.

Takas garums: 4,36 km

Grūtības pakāpe: Viegla

Krūmu čuža *Pentaphilloides fruticosa*

Bezdelīgactiņa *Primula farinosa*

Tīruma pēterene *Knautia arvensis*

Odu gimnadēnija *Gymnadenia conopsea*

KANDAVA

Kandava ir viena no skaistākajām Kurzemes mazpilsētām. Kalnainais reljefs un dabas skati rada romantisku noskaņu. Pirmoreiz Kandava rakstos minēta 1230.gadā kad pie Livonijas ordeņa celtās pils izveidojās vācu amatnieku un tirgotāju pilsētiņa ar tirgu, darbnīcām un baznīcu. Tirgus laukumā krustojās galvenie ceļi, vēlāk ielas, kas vēl šodien saucas Sabiles un Talsu vārdā. Kandavas miests uzplauka 17.gs., kļūstot par tuvējās apkārtnes tirdzniecības centru. Pa Abavu līdz pat Ventspils ostai pludināja kokus, attīstījās sīkas ražotnes. Pilsētas plānojums sadalās divās daļās – Abavas labajā krastā vecpilsēta ar centriski vērstu ielu tīklu, kreisajā krastā – Jaunkandava. Vecpilsētas kolorītu veido slēgtie iekšējie pagalmi, arī divstāvu saimniecības ēkas ar galerijām.

Mierīgai dzīves un ainavas baudīšanai vērts uz brīdi apsēsties uz soliņa Bruņinieku pilskalnā vai Skolas un Slimnīcas kalnā.

Uzkāpjot Kuršu pilskalnā paveras galvu reibinošs skats uz Abavas ieleju.

PŪZURGRAVA

Atrodas blakus Kuršu pilskalnam, veidojusies tāpat kā visa Abavas senleja - kūstot ledājiem pirms 10 000 gadiem.

Tā ir vieta, kur uzplaukst pirmie pavasara ziedi, plūst dzidri avotiņi un klusumā staigā stirnas. Te var redzēt vienkopus dabas parka "Abavas senleja" vislielākos dārgumus – Latvijā un Eiropā retus un aizsargājamus augus.

No Kandavas tilta sākas populārais laivotāju vienas līdz trīs dienu maršruts pa Abavas upi līdz Sabilei, Rendai vai upes ietekai Ventā. Laivu nobraucienu sezona sākas drīz pēc ledus iziešanas.

Velotūristi var izbaudīt Abavas senlejas kalnus un lejas velo maršrutā nr.555, kurš iekļauts starptautiskajā apritē un ir marķēts. Tas ved pa mazajiem ceļiem no Kandavas līdz Sabilei un atpakaļ.

Atpūta pie ūdens vienmēr ir valdzinājusi pilsētniekus un viesus.

Ļoti populāra vieta Kandavā ir Teteriņu ezers un Kandavas lauksaimniecības tehnikuma stadions, ar tā infrastruktūru, āra peldbaseinu, tramplīnu, sporta laukumiem, vasaras kafejnīcu "Nāriņa".

Laivotāji, redzot ūdensputnus un viņu mazuļus, turieties tālāk no viņiem. It īpaši tas attiecas uz situāciju, kad sastopat Lielo gauru. Izbailēs par ligzdas apdraudējumu un mazuļu drošību viņa mēdz aizskriet ļoti tālu, pat pārāk tālu. Tad mazuļi paliek neēduši un nolemti bojāejai!

SABILE
P130
A
KANDAVA
VECO OZOLĀJU TAKA
ZVEJNIEKU TILTS
P
MĀCĪTĀJMUIŽA
VECIE OZOLĀJI
ABAVA

MĀCĪTĀJMUIŽA

Kandavas mācītājmuiža pirmoreiz minēta 1582. gadā. Draudzes mācītājiem uz viņu kalpošanas laiku kā dzīvesvieta un atalgojums tika piešķirta mācītājmuiža jeb pastorāts – zemesgabals ar dzīvojamo un saimniecības ēkām.

Klasicisma stilā celtās mācītāja mājas būvdarbi pēc Kurzemes guberņas valsts īpašumu pārvaldes rīkojuma sākti 1835. gada pavasarī. Jau 1833. gada ziemā būvmateriālus, tostarp 19 300 ķieģeļus, 9000 jumta dakstiņus, 57 1/3 lastus kaļķa un aptuveni 1000 baļķus no Rendas mežiem bija sagādājušas Kandavas, Dzirciema un Daigones valsts muižas.

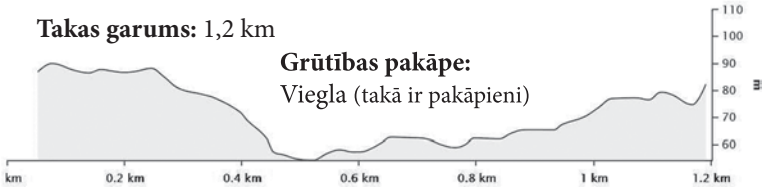
Rihards Zariņš bija ievērojamākais no 20. gadsimta Kandavas draudzes mācītājiem. Viņš dzimis 1889. gada 26. novembrī Vidzemē, Bauņu pagastā, uzaudzis Rīgā, miris 1943. gada 16. oktobrī Kandavas mācītājmuižā un apbedīts tuvējā Vimbužu kapsētā.

VECIE OZOLĀJI

Šī vieta vienmēr ir bijusi kandavnieku iecienīta pastaigu un atpūtas vieta. Pagājušā gadsimta 20.- 30 gados te notika teātra izrādes, koncerti, zaļumballes, uz šejieni nāca Kandavas skolnieki, tā bija arī skautu pulcēšanās vieta.

Takas garums: 1,2 km

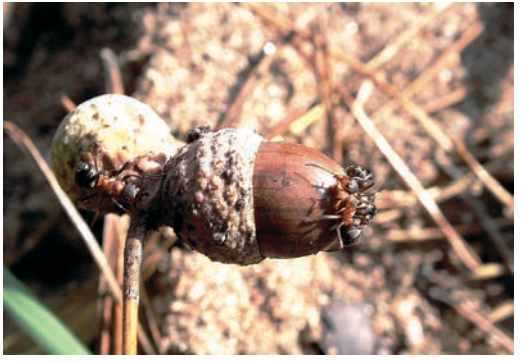
Grūtības pakāpe:
Viegla (takā ir pakāpieni)

Rihards Zariņš

MELDERU VELNA AKMENS

Dižakmens, tā apkārtmērs ir 15 m, augstums ziemeļu pusē - 1,9 m.
Melderu Velna akmens ir Valsts nozīmes arheoloģijas piemineklis.
Mītiskajā pasaules skatījumā akmens simbolizē pasauli, kur mijiedarbojas gars un matērija. Ar rituālu palīdzību bija iespējams kontaktēties gan ar debesu, gan pazemes spēkiem.

Ir saglabājis ticējums, ka Velnakmens varot piepildīt pie tā klusi domās izteiktās vēlēšanās, ja akmenim divreiz apiet apkārt saules gaitas virzienā, un vienreiz - pretēji saules gaitai.
Teika vēsta, ka Velns ar akmeni gribējis aizdambēt Abavu, taču pēdējā brīdī iedziedājies gailis un nelabajam bijis jāmūk, nometot akmeni tagadējā vietā.
Arheoloģiskajos izrakumos 1976. gadā pie akmens tika atrastas kulta liecības: 2. - 4.gs. bronzas aproces fragmenti.

VELNA ALA

Uz ziemeļaustrumiem no akmens, dziļas gravas smilšakmens kraujā atrodas Velna ala. Seno cilvēku pasaules skatījumā tā tika saistīta gan ar dzemdi, gan kapu - miršanu un atdzimšanu, kas nav iedomājamas viena bez otras.

Iespējams, ka senatnē Velnakmens apkārtnē veikti rituāli, kas veicināja dziedināšanu un garīgo izaugsmi. Tie sākušies alā, turpināti uz akmens un noslēgti uzkalniņā uz dienvidrietumiem no akmens.

Velna alas garums ir 8,5 m, griestu augstums augstākajā vietā - 1,6 m, platums - 1 m. Tā ir Valsts nozīmes arheoloģijas piemineklis. Smilšakmenī pie alas atrastas vairāk kā 350 miljonus gadu senas bruņu zivju fosīlijas.

GREIĻU KALNS

Augstākā vieta Abavas senlejā- 83 m virs jūras līmeņa. Relatīvais augstums virs Abavas upes ~ 50 m. Šī ir viena no populārākajām skatu vietām dabas parkā „Abavas senleja" posmā starp Kandavu un Sabili. Tieši te jebkurā gadalaikā var iegūt foto, kurā ikviens atpazīs Abavas ieleju ar tai raksturīgo mozaīkveida ainavu.

Pretī Greiļu kalnam Abavā ietek tās lielākās un straujākās pietekas Amula un Imula. Imulas upes gleznainajos un stāvajos krastos atrodas Zvaigžņukalns un Rožukalns.

ZĀĢERU VELNAKMENS

Noslēpies Amulas upes labā krasta gravā netālu no Zāģeru mājām. Atrast to nav viegli. Līdz 3m augsts un apkārtmērā – gandrīz 15m. Akmens kādreiz kalpojis kā robežzīme starp Kandavas un Vānes pagastu.

Lai saudzētu skaistās papardītes, kas aug uz akmens, lūgums uz tā nekāpt!

KALNMUIŽA

Dokumentos pirmoreiz pieminēta 1724.gadā kā Hohenberg. Burtiskā tulkojumā no vācu valodas "Hohenberg" nozīmē "Augstkalne".

Muižas amsamblis veidojies 19.gs. sākumā ar plašu parādes laukumu, daudzām saimniecības un ražošanas ēkām.

Zināms, ka 1912. gadā muižas zemju platība bija 1046 ha, tajā ietilpa 16 zemnieku sētas. Ražošanas uzņēmumu nebija. Blakus muižas centram Kalnmuižai pastāvēja pusmuiža Augšlanksēde, ka arī lopu muižas: Plostakrogs, Kranči, Kroķi, Plattēvi, Silenieki un Baltaiskrogs. 1920. gadā zeme īpašniekam atņemta, atstājot tikai neatsavināmo daļu - 50 ha ap kungu māju.

Gadu gaitā mainījušies gan laiki un iekārtas, gan īpašnieki, taču Kalnmuižas pils cēli stāvējusi brīnumskaistās ainavas ieskauta un Dzirnavu ezera apskalota. Kopš 2006. gada Kalnmuiža ir gādīgu privātīpašnieku rokās, kuri, vēloties ar šo skaisto vietu dalīties ar citiem, Kalnmuižas pils viesu ērtībai izveidots restorāns, viesnīca un konferenču telpas.

KALNMUIŽAS DZIRNAVAS,

kuras uzceltas uz Amulas upes, jau 19 gs. ražoja grūbas, putraimus, rupjos un bīdelētos miltus. Kopš 1920.gada tās piederēja Švanku dzimtai un esot strādājušas dienu un nakti līdz to īpašnieki Kārlis un Marija Švanks 1949. gadā tika izsūtīti uz Sibīriju. Līdz mūsdienām saglabājies dzirnavu aizsprosts uz Amulas upes un parks, kurā lielākā daļa koku ir īpaši un aizsargājami.

KALNMUIŽAS SKOLA

Saskaņā ar 1817. gada likumiem, ik uz 1000 iedzīvotājiem bija jāierīko vismaz viena pagastskola. Tā kā Kalnmuižas pagastā iedzīvotāju skaits nepārsniedza pat piecus simtus, skolas ierīkošana un uzturēšana nebija obligāta. Tomēr tas tika izdarīts, un acīmredzot to noteica muižas īpašnieka un zemnieku rūpes par izglītības pieejamību pagasta bērniem. Kalnmuižas pagasta skola pirmoreiz minēta 1863. gadā. Toreiz skolā mācījās 10 zēni un 7 meitenes.

KALNAMUIŽAS KRAUJAS

Aizsargājams ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis. Ap 14 m augsts iežu atsegums Amulas upes krastā. Atsedzas devona Ogres svītas ieži. Apakšējo daļu veido Lielvārdes ridas (4,2 m) smilšakmeņi, aleirolīti un sarkani māli. Mālos pirmoreiz Latvijā 1965. gadā atrastas veselas bruņuzivju fosīlijas, kas noteiktas kā jauna suga - Bothriolepis evaldi.

IMULAS TAKA
no Vītiņiem līdz Romancei
Talsi Municipality
Kandava Municipality
555
ZVIEDRU CEPURE
SABILE
KANDAVA
IMULA
ABAVA
AMULA
KANDAVA
KALNMUIŽA
VĪTIŅI
555
VELNAPĒDAS AKMENS
ROŽKALNI
VIESU NAMS «ROMANCE»
BUSES

Taka izveidota Imulas upes labajā krastā, ejama gan vienā virzienā, gan pa apli atgriežoties izejas punktā Vītiņos vai Romancē pa iebraukto ceļu. Takas maršruts ir marķēts – sekojiet baltajām svītrām uz kokiem.

Taka ir ļoti slidena mitrā laikā. Apmeklētāju ērtībai stāvākajās nogāzēs ir izveidotas trepes.

Vasarā takas tuvumā aug latvāņi. To sula veido dziļus apdegumus, tāpēc lūgums izvairīties no tiem un noteikti- neplūkt!

Imulas ieleja ir bagāta augu sugām, kas patvērumu rod ielejas stāvo nogāžu mežos. Te aug galvenokārt lapukoki. Platlapju mežs viskrāšņākais ir pavasarī, tad krāšņi zied zilās vizbulītes, baltie un dzeltenie vizbuļi, pavasara dedestiņa, mitrākās vietās zaļo lakši.

Lanksēdes jeb **Langsēdes Velna pēdas akmens** (vietējās nozīmes arheoloģijas piemineklis Nr. 2312) atrodas Imulas upē. To var atrast mazliet novirzoties no takas galvenā maršruta ejot pa upes labo krastu. Akmens nav pārāk liels, tā virspusē ir pēdas nospiedums un teika stāsta, ka uz tā savā skrējienā velns ir atspēries nākamo soli likdams jau pāri Abavai.

Takas ved caur dažādiem privātīpašumiem un tās ir izveidotas ar saimnieku laipnu atļauju cerot uz apmeklētāju sapratni. Lūgums bez vajadzības no maršruta nenovirzīties un saimniekus velti netraucēt. Suņus ieteicams vest saitītē un atkritumus takās neatstāt.

Grūtības pakāpe:
Grūta

Takas garums: 4,3 km

UPESLIČI
KAUĶA KALNS
UPMAĻI
BEDRIŠAKMENS
BUSES LSKALNS
P
IMULA
KAMAVA SABLE
BUSES
MATKULE
BAZNĪCKALNS
GRAVAS
IMULAS TAKA
no Busēm līdz Kauķa kalnam

No stāvlaukuma ejot vispirms ieteicams kāpt kalnā, no kura paveras brīnišķīgs skats uz Imulas ieleju.

Buses jeb Matkules pilskalns bijis apdzīvots jau Bronzas laikmetā pirms vairāk nekā trim tūkstošiem gadu un vēlajā dzelzs laikmetā no 10. līdz 14. gadsimtam.

Pilskalna centrā izveidota **uguns kulta vieta,** kas iezīmēta ar trim no akmeņiem izliktiem apļiem un rituālu ugunskura vietu vidū.

Pilskalns apbalvots ar diviem Eiropas kultūrvēsturiskā mantojuma karogiem.

Pār Imulas upi uzcelti divi tiltiņi. Ejot pa vienu var aiziet līdz **Baznīckalnam** - senai kulta vietai.

Mūsdienās no kalna virsotnes paveras skaists skats uz Imulas upi un Buses pilskalnu. Jauki šūpoties tur virs koku galotnēm...

Ejot atpakaļ Buses pilskalna virzienā, tā pakājē, pļavā atrodas **Bedrīšakmens**.

Turpinot gājienu būs vēl viens tiltiņš pār upi. Pārejot pār to ieteikums virzīties pa pļavā iebraukto ceļu turoties pa labi līdz pie krūmiem ieraugāmi plieņakmens pakāpieni, kas ved kalnā. Takas turpinājums marķēts līdz **Kauķa kalnam**, pie kura var veldzēties no avotiņa un tad griezties atpakaļ uz pilskalnu vai arī turpināt pārgājienu jau pa ekstrēmāku maršrutu sekojot marķējumam.

Grūtības pakāpe:
Vidēja
(takā ir pakāpieni, kalni, mitrā laikā slidena)

Takas garums: 2,66 km

Dzegužpirkstīte
Dactylorhiza

Taka ved caur vairākiem privātīpašumiem un tā ir izveidota ar saimnieku laipnu atļauju, cerot uz apmeklētāju sapratni. Lūgums bez vajadzības no maršruta nenovirzīties. Suņus vest saitītē un atkritumus takās neatstāt.

SABILE
MUŽENIEKI
SKALDES
ĢENDUĻI
IMULA
MĀNĪŠI
IMULAS TAKA
no Kauķa kalna līdz Grotēm
MĀTKULES SKOLA
UPESLĪČI
KANDAVA SABILE
BUSES
KAUĶA KALNS
BUSES PILSKALNS
IMULA
MĀTKULE
BAŽNĪCKALNS
MĀTKULE

Taka sākas no Kauķa kalna, saukta arī par Smeltu Kauķu kalnu, Matkules Staburagu, Kursas Staburagu un Imulas Staburagu.

Kauķa kalns ir šūnakmens klintis Imulas upes ielejā. Nosaukums veidojies no vietvārda kauķis, jo tā Kurzemē sauc avotu kaļķus. Kauķa kalnā atrodas aizsargājamais kaļķiežu masīvs un dažādas cietības šūnakmens. Šūnakmens atradnes 1861.gadā savos darbos pieminējis Tartu universitātes profesors K.Grēvings

Vasarā takas tuvumā aug latvāņi. To sula veido dziļus apdegumus, tāpēc lūgums izvairīties no tiem un noteikti neplūkt!

Imulas ielejas lepnums ir daudzgadīgā mēnesene. Tā ir aizsargājams augs, kas šeit veido lielas audzes, tomēr saudzējama, jo citviet ir reta. Īpatnējā caurspīdīg baltā augļa dēļ saukta arī par žīdu naudiņām vai naudiņpuķi.

Taka vislabāk ejama bezlapu periodā. Tā ir pietiekami mežonīga un domāta fiziski labi sagatavotiem gājējiem - ar dziļām gravām, stāvām nogāzēm, bebru uzpludinātiem strautiņiem un zemes noslīdējumiem. Taka ir marķēta ar baltām svītrām uz kokiem.

Labāk takās iet ar kādu kopā. Vienmēr vajag pateikt kādam, kurp dodies un kad plāno būt atpakaļ.

Vienmēr līdzi vajadzētu paņemt papildus ūdeni, kādas maizītes vai graudu batoniņus, pretiedeguma krēmu, pretodu līdzekli un vismaz nelielu pirmās palīdzības aptieciņu, pat ja pārgājiens ir īss.

Grūtības pakāpe: Grūta
(takā ir kalni, nogāzes, mitrā laikā ļoti slidena)

Takas garums: 3,33 km

Daudzgadīgā mēnesene
Lunaria rediviva

ZVIEDRU CEPURE
Telts vieta
Naktsmītne
Ēdināšana
Izjādes
Apskates objekts
MILESTIBAS TAKA
P
SABILE
MATKULE
555

Mīlestībai nevajag daudz vārdu. Pietiek roku rokā sākt gājienu no Zviedru cepures stāvlaukuma sekojot norādei, iet pāri tiltiņam, pa ceļam veldzēties no avotiņa, klausīties putnu dziesmās, iekosties paradīzes ābolā un uzkāpt pa trepītēm kalnā, no kura paveras brīnišķīgs skats uz Abavas senleju.

Tālāk, virzoties pa kreisi gar stendu, taka turpinās pa pļavu līdz ceļam un pa to atpakaļ līdz Zviedru cepurei. Pļavu puķes gan lūgums neplūkt, jo var gadīties, ka starp tām kāda ir ļoti reta un īpaši aizsargājama.

Ko Tu mīli? Kas mīl Tevi? Ko dod mīlestība un ko ņem?

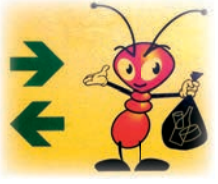
Ja esi gatavs dzirdēt lapas kraukšķam zem savām kājām un redzēt pasauli citām acīm, tad, lūk, daži padomi
Pastaiga dabā vienmēr aizņem vairāk laika nekā iepriekš plānots. Ieplāno papildus laiku atpūtai, dabas vērošanai, fotografēšanai, meditācijai...

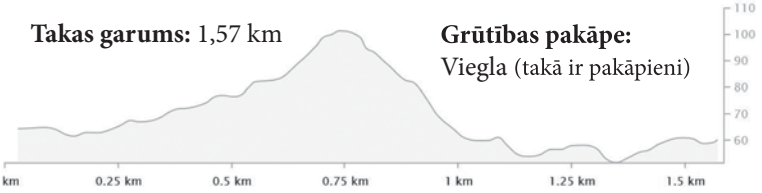
Labāk takās iet ar kādu kopā. Vienmēr vajag pateikt kādam, kurp dodies un kad plāno būt atpakaļ.

Neatstāj savas klātbūtnes apliecinājums

Ej dabā klusu, lai netraucētu savvaļas dzīvniekus.

No apmeklētās vietas aiznes sev līdzi tikai fotogrāfijas un iespaidus!

BOTĀNIKAS TAKA "DRUBAZAS"

Ejot pa Dzērvju ģimenes veidoto dabas taku var iepazīt Abavas senlejai raksturīgus retus un aizsargājamus augus un biotopus. Saimniecības vislielākā vērtība ir dabiskie zālāji, kuros visu gadu ganās Galovejas šķirnes savvaļas govis.

Ģimene saimniecībā iekopusi pati savu vīnogu dārzu. Šeit top garšīgi ķiršu, aveņu, ķirbju, upeņu, vīnogu vīni. Tūristiem tiek piedāvāta arī laivu noma, vizināšanās pa trošu ceļiem pāri Abavai uz Zviedru cepuri, atpūtas vieta un vīnu degustācija.

PEDVĀLES MĀKSLAS PARKS

Mākslas parka teritoriju nepilnu 100 hektāru platībā veido daudzveidīga ainaviska vide — pļavas, krūmāji, lēzenas nogāzes, dziļas ielejas, avoti, strauti un līkumaina upīte. Tā ir ideāla vieta, kurā izpausties visdažādāko radošo nozaru pārstāvjiem, izmantojot mākslinieku rezidenci un parka teritoriju izstādēm, koncertiem, uzvedumiem un citām mākslinieciskām izpausmēm, kuras pieejamas visplašākajai sabiedrībai.

Mākslas parka koncepcija ir dabas ainavas, kultūras mantojuma un mākslas integrācija vienotā vidē. Tā ir vieta, kurā radoša doma var gan veidoties, gan īstenoties saskaņā ar ainavisko vidi un rezultātā kļūt par šīs vides sastāvdaļu.

Mākslinieki, kas piedalās muzeja radošajos projektos, tiek aicināti smelt iedvesmu no apkārtnes un izmantot tajā pieejamos dabas materiālus.

Parka brīvdabas ekspozīcijā skatāmi mākslas darbi, kas radīti simpoziju un darbnīcu laikā kā arī Ojāra Arvīda skulptūras un vides mākslas objekti. Pedvāles mākslas parks ir unikāla vieta, kurā jebkuram apmeklētājam tiek dota iespēja vērot mākslas un dabas mijiedarbību.

SABILE

Kāpēc gan ceļotājam būtu jāapmeklē Sabile? Tā taču ir pavisam neliela mazpilsēta, kurā gandrīz nekā nav. Bet tomēr katru gadu tūkstošiem ekskursantu piestāj Sabilē kaut vai uz stundu, bet bieži paliek vēl stipri ilgāk. Paši sabilnieki gan zina kamdēļ tas tā ir un nodēvējuši savu mājvietu par "pilsētu ar odziņu". Tajā „gandrīz nekā nav" atrodama ne tikai viena vīnoga, bet gan neskaitāmu „odziņu" ķekars pilsētas apmeklētājiem. Un tas nav tikai vīnogu un Vīna kalna dēļ, kaut gan tieši Sabiles Vīna kalnu pazīst ne tikai Latvijā. Protams, Vīna kalnā jāuzkāpj katram sevi cienošam pilsētas apmeklētājam. Un ne tikai lai aplūkotu vīna koku un valriekstu stādījumus.

No Vīna kalna paveras brīnišķīgs skats uz pilsētas jumtiem, ielām cilvēkiem. Tik daudz kas piesaista uzmanību! Un tad gribas nokāpt lejā un iepazīt pilsētu tuvāk. Tas ir tā vērts, jo katra māja, ielas stūris atklāj jaunas sajūtas, noskaņas, pārsteigumus.

SABILES VĪNA KALNS

Sabiles Vīna kalns ir Sabiles lepnums, kuram par godu kopš 1999. gada katru gadu jūlija pēdējās nedēļas nogalē Sabilē tiek svinēti ikgadējie Vīna svētki.

Vīna kalns ir unikāls ar to, ka ir ticis ierakstīts Ginesa rekordu grāmatā kā vistālāk uz ziemeļiem esošais vīna dārzs, kurā brīvā dabā aug vīnogas no kurām tiek gatavots vīns. Vīna kalna stādījumi plešas 1,5 ha platībā. Šeit ir iestādīti aptuveni 860 vīnogulāji no apmēram 30 dažādām šķirnēm. Pārsvarā tās ir pazīstamā latviešu selekcionāra Paula Sukatnieka izveidotās šķirnes. Visvairāk Vīna kalnā aug šķirnes "Zilga" vīnogas. Vīna kalnā aug arī tādi eksotiski augi kā persiki, aprikozes, valrieksti. Kalna virsotne atrodas apmēram 34 m augstumā virs pilsētas un Abavas upes līmeņa.

Sabiles Vīna kalnā ir īpašs piedāvājums jaunlaulātajiem, kuriem sava kāzu ceļojuma laikā kopā ar vedējiem ir iespēja apmeklēt Vīna kalnu un iestādīt vīnogulāju.

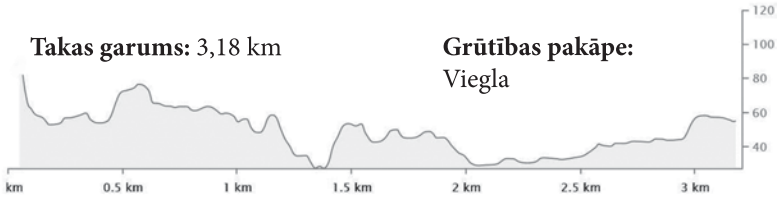

ZIRGU TAKA
SABILE
TALSI
ABAVCIEMS
KABILE
VĪNA KALNS
PRIEDES
ABAVA
KULDĪGA
ĒĢIPTE
PEDVĀLE
RIEVU API
DRUBAZU BOTĀNIKAS TAKA
DRUBAZAS
ZVIEDRU CEPURE
ABAVA
KANDAVA
MATKŪLE
555

Senos laikos kaimiņš pie kaimiņa brauca ar zirgu, arī sienu no pļavas veda ar zirgu. Tā izveidojies šis ceļš, par kura senāko varenību maz kas vairs liecina.

Ejot no Sabiles centra, taka sākas otrpus tiltam, kur kreisajā pusē ir neliels pastaigu celiņš. Iespējams, ka uz kokiem un stabiem pamanīsiet marķējumu - baltas strīpas. Beidzoties mājām jāturas tikai taisni un jāiet pa iebraukto ceļu paralēli upei. Aiz Krievu kapiem sākas pļava un tajā ir iemīdīta taciņa. Gar pašu upi nav jāiet, jo Abavas tur met līkumus un krasti ir praktiski neizbrie-nami. Jāiet tikai taisni līdz pat Zviedru Cepurei.

Sabiles Krievu kapi – uzkalniņu senkapi, vadoties pēc atrastajām senlietām, apbedījumi attiecināmi uz 10.un 11.gadsimtu, tātad cilvēki te apglabāti jau pirms tūkstoš gadiem. Kapus veido ap simts no smiltīm uzbērtu uzkalniņu.
Nosaukums Krievu kapi, iespējams, radies no tā, ka te netālu krievi ar zviedriem 17.gadsimtā karojuši un varbūt, ka te apglabāti krievu karavīri. Katrā ziņā nosaukums radies jaunākos laikos.

Sabiles Ēģipte
Iecienīta sabilnieku atpūtas vieta – kādreiz bijusi pļava, tagad smiltīs skaistu priedīšu audze pie Abavas upes. Ēģiptē 20.gadsimtā notikuši dziesmu un bērnu svētki, spēlēts futbols un motobols, notikušas zirgu jāšanas sacensības, motokrosi un pat autokrosi. Par nosaukuma izcelsmi ir dažādas versijas...būsi tur, uzzināsi vairāk.

Izpako, izmanto, sapako

Pēc iespējas mazāk izmanto vienreizējos iesaiņojamos materiālus. Tā tu mazināsi atkritumu uzkrāšanos.
Pārtikas pārpalikumus un pārtikas iepakojumu savāc un aiznes līdzi.

Parastā kumelpēda *Asarum europaeum*

ABAVAS RUMBA

Abavas rumba ir otrs platākais ūdenskritums Latvijā. Tās augstums ir apmēram 1metrs, platums 30-35 metri

Taču nereti pārspīlēts rumbas augstums, norādot, ka tas ir 2 vai 2,5, vai pat 3 metri. Jāteic, ka ūdenskritums nav kļuvis manāmi zemāks laika gaitā - pat visvecākajos, vairāk nekā simts gadus senos, fotoattēlos tas izskatās apmēram tikpat augsts kā mūsdienās.

Upe kļūst dziļāka lejpus rumbas. Apmēram 200m uz leju Abavā atrodas atrodas īpatnēja vieta - tāds kā ezers, saukts par Plateni: tas ir 90 līdz 110 metrus plats, 150 metrus garš, līdz 6,4 metrus dziļš upes posms (1992.gada mērījumi). Domājams, tā ir visdziļākā vieta Abavā.

Pie Abavas labā krasta izveidojusies maza atteka, kas apmetot nelielu loku, veido Čigānu salu jeb Sniķera kalvu.
Lejpus Abavas rumbas upē ir strauja vieta - Lašu brasls. Upes labajā krastā pie Lašu brasla novietots piemiņas akmens ar uzrakstu: "Draugi zuda skumīgā miglā, upes līkumu līkumos." Tas veltīts 1969.gada pavasara palos noslīkušajiem ūdenstūristiem.

MĀRAS KAMBARU ALAS

Kulta vieta atrodas Ģibuļu pagasta dienvidrietumu stūrī un ir dabiski izveidojusies alu sistēma Abavas ielejas labā krasta smilšakmens atsegumā, ap 2 km dienvidrietumos bijušai Kalešu muižai.

Izteikts pieņēmums, ka šīs alas saistāmas ar kādā 1462.gada dokumentā minēto svētalu Sabiles novadā. Jau kopš pagājušā gadsimta vidus varākkārt publicēti dažādi nostāsti par Māras kambariem. Viens no tiem saistīts ar "svētajām meitām", kuras šeit dzīvojušas un piektdienas vakaros parasti velējušas veļu, no kā kambari ļoti kūpējuši.

Dzirdēti nostāsti arī par to, ka alās kādreiz slēpušies laupītāji. Meklēdams laupītāju noslēptās bagātības, tur 1903.gadā licis rakt toreizējais Kalešu muižas īpašnieks, taču nekas neesot atrasts.

HOLOKAUSTA UPURU PIEMIŅAS ZĪME

Netālu no Sabiles pilsētas, mežā starp Sabiles–Rendas ceļu un Abavu, atrodas Sabiles ebreju masu kaps. 1941. gada 6. augustā etniskā terora laikā tur tika nogalināti 240 Sabiles ebreji. Šeit ir atklāta piemiņas zīme „Sašautais akmens" – pulēts laukakmens ar 240 izveidotiem caurumiem, kuri simbolizē nošautos Sabiles ebrejus. Piemiņas ansambļa autori ir tēlnieks Ojārs Arvīds Feldbergs un arhitekts Mikus Lejnieks.

Atrašanās vieta: aptuveni 5 km no Sabiles, uz Sabiles – Rendas ceļa, Abavas pagastā, Talsu novadā.

RENDA UN ĪVANDES ŪDENSKRITUMI

Renda *(Rönnen)* pirmoreiz vēstures avotos minēta 1230.gadā. Nosaukumu ieguvusi no Rendas upītes.

Iepretī baznīcai nelielajā Īvandes upītē apskatāmi divi 1,4 m un 2,0 m augsti un 6 līdz 11 m plati ūdenskritumi. Lielākais no tiem ir Īvandes ūdenskritums, bet starp abiem izveidots mākslīgais ūdenskritums no sacementētiem laukakmeņiem.

Kurzemes hercogistes laikā no 16. līdz 18.gs. Rendā darbojās dzelzs, vara, kaļķu un darvas cepļi, metāla kaltuve, stikla darbnīca, dzintara virpotava, ražoja labāko rakstāmpapīru, kā arī dzēšamo, zīda, saiņojamo un tapešu papīru. Fosfora, parfimērijas un ziepju rūpnīcas, mucinieku darbnīcas un eļļas spiestuves produkciju zināja plašā apkārtnē. Šī laika liecinieki ir saglabājušies vietvārdi un māju nosaukumi.

GALMICU, LEJĒJU UN MUIŽARĀJU KLINTIS

Abavas upes lejtecē atrodas Galmicu, Lejēju un Muižarāju klintis. Atsegumu joslas kopējais garums ir 1600 m, ieskaitot vairākus pārtraukumus. Kopējais smilšakmens atsegumu augstums ir līdz 20 m. Klintis vislabāk redzamas braucot pa Abavu ar laivu.

KO TU MĪLI, TURI SVĒTU

Ko tu mīli, turi svētu,
Ziediem rasu nenotriec,
Paskaties caur dārza sētu,
Kāds tur mirdzums iekšā liets!

Ziediņš, ja pie krūts to spraustu,
Tikai mirkli būtu jauks,
Cepurei ja viņu lauztu –
Ņemtu lielceļš var ar' lauks.

Paskaties caur dārza sētu,
Ceļiniek klusais, un tad ej.
Ko tu mīli, turi svētu,
Kaut ar' pasaule tev smej.

Rihards Zariņš

"Nu viņi bija jau Abavas lejā. Starp abiem augstajiem krastiem bija tikai dienas starošana. Kā noreibusi kaut ko muldēja upe, un kur tā griezās aiz lazdu krūmiem, šur un tur izlēca viļņi kā spožas zivis. Ceļš gāja kalnā, un dienai mirdzot, viņi pacēlās gaisā lauku valstībā. Kādi jautri druvu ielāpi tur bija uz otrā augstā Abavas krasta! Zaļas auzas, bāli rudzi, dzelteni kviešī; viens stūrītis bija pat sārts, tā laikam bija griķu druva. Bet priekšā, pa abām pusēm ceļam bija rudzu lauki, bāli un skaidri, un ar visu vasaras spožumu tālu pāri viņiem gulēja saule. Ceļš un lauki slīdēja uz leju, un aiz zaļās krūmu vijas atkal varēja pamanīt Abavu un sarkanos jumtus. Tad viņi iebrauca pilsētiņā, kas bija it kā saspiesta starp diviem krastiem. Kas tā bija par brīnišķīgu pilsētiņu! It kā meža rožu apdvestas izlikās pirmās sarkanās ķieģeļu mājiņas; vēlāk staigādami viņi tur atrada pat mirdzošu avotu, kam bija ierādīta sava vieta un kas pa akmeņiem izliktu grāvīti gar gājēju kājām tecēja pa ieliņu uz leju. Kas kaitēja nedzīvot šai siltajā krasta nogāzē!"

Kārlis Skalbe, "Kopoti raksti", 1938.g.

Vides gidi – Abavas senlejas taku zinātāji

Iveta Piese
28396830

Māris Lācis
29616605

Jānis Priednieks
29166349

Līga Aukšmuksta
26303869

Ģirts Dzērve
26342050

Ilze Dravniece
28356520

Atklāj savu Abavas senieleju.

www.senleja.lv
www.visitkandava.lv
www.sabile.lv
www.talsitourism.lv
www.renda.lv
www.facebook.com/abavavieno

KĀJĀMGĀJĒJS

Vai esi kājām izstaigājis ceļu no Kandavas līdz Sabilei un reibā vērojis,
cik saule dāsni te visam pāri gaismu lej?
Vai esi savu sakarsušo plaukstu reiz ļāvis veldzēt Abavai un skatījies,
kā liepu brūnās rokas met ziedu rotu viļņos tai?
Vai esi ieelpojis pļavas smaržu un jutis, kā tur bites san?
Vai esi dzirdējis, ar kādu versmi no krasta krastā balsis skan?
Un vai tu redzēji, kā Vīna kalnā no saldām sulām ķekars tvīkst?
Bet ja tu neesi šo ceļu nostaigājis, tev dzīvē vienas skaistas dienas trūkst.

Dziedi līdzi...

Foto mirkļus ķēra:
Jānis Kamerāds
Iveta Piese
Juris Smaļinskis
Ainārs Auniņš
Kārlis Krūmiņš
KandavasTIC
Sabiles TIC
Kandavas novada muzejs
u.c.
Dizains un druka: SIA Tipogrāfija "UNIVERSUMS A"

Projekts Nr. 1-08/289/2018
"Informācijas un vides pieejamība Abavas senlejā".

Latvijas vides aizsardzības fonds
ARDIC ABAVAS IELEJAS ATTĪSTĪBAS CENTRS